

ANKASAM bülten

20 Mart 2022
SAYI: 2022/11

Türkmenistan: Geçmişin Birikiminden Geleceğin Dinamizmine

06

Çin Ukrayna Krizi'nin
Neresinde?

10

ABD'nin Afganistan'ın
Ulusal Rezervlerini Eritme
Politikası

İÇİNDEKİLER

ANKASAM BAKIŞ

- 03** **Türkmenistan: Geçmişin Birikiminden Gençliğin Dinamizmine**
Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL

ANKASAM ANALİZ

- 07** **Çin Ukrayna Krizi'nin Neresinde?**
Mustafa Cem KOYUNCU
- 10** **ABD'nin Afganistan'ın Ulusal Rezervlerini Eritme Politikası**
Ahmad Khan DAWLATYAR
- 13** **Avrupa Birliği'nin Hint-Pasifik Stratejisi**
Mustafa Cem KOYUNCU

BASINDA ANKASAM

- 16** **Medya**

DERGİLER

- 18** **Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi**

Bölgesel Araştırmalar Dergisi

Çankaya Mahallesi, Cemal Nadir Sokak, No: 20 06880,
Çankaya – Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 474 00 46 | Faks: +90 312 474 00 45 E-posta:
info@ankasam.org

Tasarım-Dizgi: Esra Karadağ

Bu yayının tüm hakları Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi'ne (ANKASAM) aittir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek yapılacak makul alıntılar dışında ANKASAM'ın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımını yapılamaz. Bu çalışmada yer alan görüş ve değerlendirmeler yazarına ait olup, kurumsal olarak ANKASAM'ın resmi görüşünü yansıtmaz.

ANKASAM BAKIŞ

Türkmenistan: Geçmişin Birikiminden Gençliğin Dinamizmine

14 Mart 2022 tarihinde Türkmenistan Devlet Haber Ajansı'nın aktardığı bilgilere göre, 12 Mart 2022 tarihinde düzenlenen erken seçimler, oyların %72,97'sini alan Sayın Serdar Gurbangulyevich Berdimuhamedov'un ve dolayısıyla Türkmenistan Demokrat Partisi'nin zaferiyle neticelenmiştir.[1] Bu zafer, Türkmen siyasetinin gençleşmesi ve Türkmenistan'ın dinamik bir devlet olarak uluslararası arenadaki yerini alması anlamına gelmektedir. Bu anlamda Türkmenistan, binlerce yıllık kadim kültürü ve otuz

yılı aşan bağımsızlık deneyimi ile gençliğin dinamizmini sentezleyen vizyoner bir yaklaşım çerçevesinde yoluna devam edecektir.

Adaylığını açıkladığı Türkmenistan Demokrat Partisi'nin 9. Olağanüstü Kongresi esnasında yaptığı konuşmada "Devlet Başkanı seçilirim; ülkemizi, atalarımızın mirasına ve ilkelerine dayanarak yöneteceğime ve yeteneklerimden ödün vermeden halkımız için çalışacağıma sizi temin ederim." [2] diyen Sayın Serdar Berdimu-

Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL
ANKASAM
Başkanı

hamedov, aslında yeni dönemin yol haritasını da ortaya koymuştur.

Bu yol haritası, başta Sayın Gurbangulı Berdimuhamedov dönemi olmak üzere geçmişin tecrübelerinden yararlanarak dinamik bir gelecek yaratma tahayyülüne dayanmaktadır. Söz konusu gelecek tahayyülü ise Türkmenistan'ın "Daimi Tarafsızlık Statüsü" çerçevesinde işbirliğine dayalı, çok yönlü ve yapıcı ilişkilerini sürdüreceği anlamına gelmekte ve müreffeh bir toplum yaratma hedefini barındırmaktadır.

Nitekim seçim sonuçlarının açıklanmasının ardından Özbekistan Cumhurbaşkanı Sayın Şevket Mirziyoyev, Kazakistan Cumhurbaşkanı Sayın Kasım Cömert Tokayev ve Tacikistan Cumhurbaşkanı Sayın İmamali Rahman'dan tebrik telefonları alan Sayın Serdar Berdimuhamedov, mevkidaşlarına Türkmenistan'ın bölge devletleriyle işbirliğini geliştireceğini söylemiş ve ülkesinin çok boyutlu münasebetleri esas alan bir perspektif doğrultusunda projeler üzerinden karşılıklı çıkarılara dayalı bir yaklaşım sergilemeyi devam ettireceğini dile getirmiştir.[3]

Bu noktada ifade etmek gerekir ki; Sayın Gurbangulı Berdimuhamedov'un büyük bir demokratik olgunluk göstermek suretiyle sağlıklı olduğu bir dönemde siyasetin gençleşmesinin önünü açması oldukça değerlidir. Türkmen halkı ve iradesi, böylece belirsizliklerin hâkim olduğu yeni dünya düzeni inşa sürecinde yer almak istediği mesajını vermiştir. Bu mesaj, daimi tarafsızlık kararı sonrası Türkmenistan'da tarihi bir karar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bahse konu olan dönüşüme ise Türkmen halkının "Ulusun Oğlu" sıfatına layık gördüğü Sayın Serdar Berdimuhamedov önderlik edecektir. Türkmen halkının Sayın Serdar Berdimuhamedov'u gerek "Ulusun Oğlu" şeklinde tanımlaması gerekse de 12 Mart 2022 tarihinde kullandığı oylarla onu Cumhurbaşkanlığı makamına taşıması, kendisinin iç ve dış politika bağlamında edindiği devlet yönetme tecrübelerinin ve aldığı eğitimin yarattığı güveni yansıtmaktadır.

" 12 Mart 2022 tarihinde düzenlenen erken seçimler vesilesiyle Türkmen siyasetine ve devlet kadrolarına gençlik aşısı yapılmış, geçmişin birikimini reddetmeden geleceği inşa etmek isteyen bir vizyon ortaya konulmuştur. "

Serdar Berdimuhamedov Kimdir?

Sayın Serdar Berdimuhamedov, neredeyse devletin tüm kademelerinde çalışmış, Cumhurbaşkanlığı'na uzanan yolda önemli tecrübeler elde etmiş ve aldığı görevlerde mühim başarılar sergilemiş bir kişidir. Sayın Serdar Berdimuhamedov, çok disiplinli bir eğitim hayatı olarak farklı perspektifler kazanmış ve çeşitli deneyimler elde etmiştir. 2001 yılında Türkmen Ziraat Fakültesi'nden mühendis olarak mezun olan Sayın Serdar Berdimuhamedov, 2011 yılında Rusya'daki Dışişleri Bakanlığı Diplomatik Akademisi'nde eğitim almış ve bu sayede Uluslararası İlişkiler Uzmanı unvanını almaya hak kazanmıştır.

Bu kapsamda 2008-2011 yılları arasında Türkmenistan'ın Rusya Büyükelçiliği'nde danışmanlık görevi yapan Sayın Serdar Berdimuhamedov, 2011-2013 yılları arasında ise Birleşmiş Milletler'deki (BM) Türkmenistan Daimi Temsilciliği'nde danışmanlık görevinde bulunmuştur.

2013 yılının Ağustos ve Aralık ayları arasında Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı Avrupa Dairesi Başkanı olarak da çalışan Sayın Serdar Berdimuhamedov, aynı zamanda bu dönemde Cenevre'deki Güvenlik Politikaları Merkezi'nde eğitim almıştır.[4]

Teknik Bilimler alanında 2014 yılında yüksek lisans ve 2015 senesinde doktora derecesi elde eden Sayın Serdar Berdimuhamedov, 2016 yılında da Türkmenistan Devlet Hidrokarbon Kaynaklarının Yönetimi ve Kullanımı Ajansı'nda Müdür Yardımcısı olarak çalışmıştır.

2016-2017 yılları arasında Dışişleri Bakanlığı Uluslararası Enformasyon Dairesi Başkanlığı görevini yürüten Sayın Serdar Berdimuhamedov, 2016 yılının Kasım ayında milletvekili seçilmiş ve mecliste Mevzuat ve Normlar Komitesi'ne başkanlık etmiştir.

Sayın Serdar Berdimuhamedov, 2018 yılının Mart ayında da kendi bölgesinde kullanılan oyların %90'ından fazlasını alarak Türkmenistan Meclisi'ne yeniden seçilmiştir. Ardından da önce Dışişleri Bakan Yardımcısı olmuş ve daha sonra da 2019 yılında Türkmenistan'ın Ahal Eyaleti'ne Vali olarak atanmıştır. Aynı zamanda 2019 senesinde "Vatanseverlik Ödülü"ne de layık görülmüştür.

Sayın Serdar Berdimuhamedov'un 2020 yılının Şubat ayında da Sanayi ve Şehircilik Bakanı olduğu bilinmektedir. Bunun yanı sıra ülkenin dijitalleşme ve teknoloji atılımlarının reforme edilmesinden da sorumlu kişi olarak görev yapmıştır. Böylece Türkmen-Japon, Türkmen-Rus ve Türkmen-Çin Uluslararası Hükümetler İşbirliği Masası Başkanı olmuştur.

Nihayetinde 2021 yılının Şubat ayında Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcılığı'na atanan Sayın Serdar Berdimuhamedov, aldığı görevlerde ortaya koyduğu performans sayesinde ülke siyasetinin en güvenilir şahsiyetlerinden biri haline gelmiştir. Tüm bu sürecin neticesinde ise 14 Mart 2022 tarihinde açıklanan sonuçlar itibarıyla Türkmenistan Cumhurbaşkanı olmuştur.

Türkmenistan'da Serdar Berdimuhamedov Dönemi: Nasıl Bir Gelecek?

Türkmenistan'ın nasıl bir gelecek tasavvurunu benimsediği sorusunun yanıtını Sayın Serdar Berdimuhamedov'un açıklamalarından anlamak mümkündür. Zira Sayın Türkmenistan Cumhurbaşkanı, tarafsızlık politikalarına bağlı kalmaya devam edeceğine ve ülkeyi müreffeh bir ulusa dönüştürmek için öncüllerinin politikalarını daha da geliştireceğine söz vermiştir.[5]

Bu çerçevede Türkmen liderin iki hedef doğrultusunda çalışmaya devam edeceği söylenebilir. Bunlardan ilki, "Daimi Tarafsızlık Statüsü" üzerinden şekillenen çok vektörlü-yönlü dış politika anlayışının devamlılığının sağlanmasıdır. İkincisi ise Türkmen halkının refahını arttırmak için uygulanan politikalara genç siyasetin dinamizmini katacak reformların hayata geçirilmesidir.

Nasıl Bir Dış Politika?

Küresel güç mücadelesinin ve bu bağlamda "Yeni Büyük Oyun"un merkezi oyun sahası konumunda bulunan Avrasya'da yer alan Türkmenistan, "Daimi Tarafsızlık Statüsü" vesilesiyle bağımsızlığını ve istikrarını güvence altına almayı başarmıştır. Daha da ötesi Türkmenistan, bölgesel istikrarın sağlanmasına öncülük edebilecek bir ülke konumundadır.

Sayın Serdar Berdimuhamedov'un da tıpkı babası gibi, diyalogu barışın teminatı olarak gören bir yaklaşım çerçevesinde bölgesel-küresel düzeyde krizlerin çözümünde aktif bir tarafsızlık yaklaşımı sergileyeceği ve tüm dünyanın saygısını kazanmış olan insanı merkeze alan barışçıl politikalarıyla Aşkabat'ı Helsinki gibi bir arabuluculuk merkezine dönüştürmeye yönelik güçlü adımlar atmaya devam edeceği söylenebilir. Bunun en somut örneği ise Afgan Sorunu'nda gözlemlenmektedir. Bu doğrultuda Aşkabat'ın Türkmenistan-Afganistan-Pakistan-Hindistan (TAPI) Boru Hattı ve Türkmenistan-Afganistan-Pakistan Güç Arabağlantı Projesi (TAP) gibi projeler üzerinden rekabet ve çatışma alanlarını işbirliği havzalarına dönüştürme çalışmalarını sürdüreceği ifade edilebilir. Dahası Türkmen liderin diplomasi tecrübesi de göz önünde bulundurulduğunda, işbirliğine yönelik birtakım yeni projelerin gündeme gelmesi de şaşırtıcı olmayacaktır.

Tahmin edileceği üzere, Türkmenistan Cumhurbaşkanı'nın diplomatik deneyimleri, ülkenin çok vektörlü-yönlü dış politika anlayışını uygulamasını kolaylaştıracaktır. Zira Sayın Serdar Berdimuhamedov, ülkesinin Rusya, Çin, Batı ve Türk Dünyası temelli dört yönelimini doğru

şekilde koordine edebilecek birikime sahiptir.

Sayın Serdar Berdimuhamedov'un Rusya'da eğitim almış olması ve Türkmenistan'ın Rusya Büyükelçiliği'nde danışmanlık yapmış olması, bu ülkeyi yakından tanıdığına ortaya koymakta ve iki ülke arasındaki ilişkileri güven temelli bir işbirliği ekseninde derinleştireceğini göstermektedir. Sayın Serdar Berdimuhamedov'un geçmişte Türkmen-Çin Uluslararası Hükümetler İşbirliği Masası Başkanı olarak görev yaptığı düşünüldüğünde ise Aşgabat-Pekin hattındaki ilişkilerinde sağlıklı bir zeminde yürütüleceği söylenebilir. Türkmenistan'ın 12 Kasım 2021 tarihinde; yani Sayın Serdar Berdimuhamedov'un Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı olduğu dönemde Türk Devletleri Teşkilatı'na "Gözlemci Üye" statüsünde dahil olduğu düşünüldüğünde ise Aşgabat'ın Türkiye ve Türk Dünyası'yla olan ilişkilerini de karşılıklı saygıyı esas alan ekonomik çıkarlar çerçevesinde ilerleteceği öne sürülebilir. Son olarak Sayın Serdar Berdimuhamedov'un Türkmenistan'ın BM Daimi Temsilciliği'nde danışmanlık yaptığı hatırlandığında, Batı'da da mühim temaslarının bulunduğunu tahmin etmek kolaylaşmaktadır. Bu yüzden de Türkmenistan'ın Batı'ya yönelimini de hızlandıracağı söylenebilir. Bu çerçevede Aşgabat, Türkmen gazının Avrupa'ya ihracı noktasında işbirliklerini geliştirebilir. Aynı zamanda bu işbirlikleri, Orta Asya-Hazar Denizi-Kafkasya-Türkiye-Avrupa rotasını; yani Orta Koridoru'nu ön plana çıkararak tüm bölge devletlerinin çıkarlarına uygun bir süreç yaratabilir.

Kısacası Sayın Serdar Berdimuhamedov, Türkmenistan'ın çok vektörlü-yönlü dış politikasının mimarlarından biri olarak bölgesel-küresel düzeyden barışın inşasına yönelik çabalara hizmet edecektir. Devletlerin toprak bütünlüklerine, bağımsızlıklarına ve egemenliklerine saygı ise bu dış politikanın mihenk taşı olmaya devam edecektir.

Nasıl Bir İç Politika?

Türkmenistan dış politikasının nihai hedefi, diğer devletlerle kurulacak yapıcı ilişkilerin yansması olarak ülkeye yatırım çekilmesidir. Bu anlamda iç politikadaki amaç da halkın refah içinde yaşadığı bir toplum yaratmaktır. Büyük Türkmen şairi Mahtumkulu Firaki'nin Türkmenlerin birliğine yaptığı vurgudan hareketle Sayın Serdar Berdimuhamedov, Türkmenlerin birlikte zenginlik içerisinde yaşayan bir ulus olması için çabalayacaktır. Bu amaç doğrultusunda geçmiş birikimine gençliğin dinamizmini katacak olan devlet kadrolarının, ekonominin liberalizasyonu konusunda bazı reform atılımları gerçekleştireceği söylenebilir.

Bu noktada Sayın Serdar Berdimuhamedov'un geçmişte dijitalleşme ve teknoloji atılımlarının reforme edilmesinden sorumlu kişi olarak görev yapması, büyük bir avantaja dönüşebilir. Sayın Serdar Berdimuhamedov'un liderliğinde Türkmenistan, dünyanın önemli teknoloji toplumlarından birine dönüşebilir. Bu noktada genç Türkmen liderin Sanayi ve Şehircilik Bakanı olduğu dönemde edindiği tecrübelerin burada önemli bir rol oynayacağı rahatlıkla ifade edilebilir.

Sonuç olarak 12 Mart 2022 tarihinde düzenlenen erken seçimler vesilesiyle Türkmen siyasetine ve devlet kadrolarına gençlik aşısı yapılmış, geçmişin birikimini reddetmeden geleceği inşa etmek isteyen bir vizyon ortaya konulmuştur. Bu da Türkmenistan'ın dış politikada "Daimi Tarafsızlık Staütüsü" üzerine inşa edilen çok vektörlü-yönlü dış politikasını, iç politikada ise müreffeh bir toplum yaratma idealini istikrarlı bir biçimde sürdüreceğinin habercisidir.

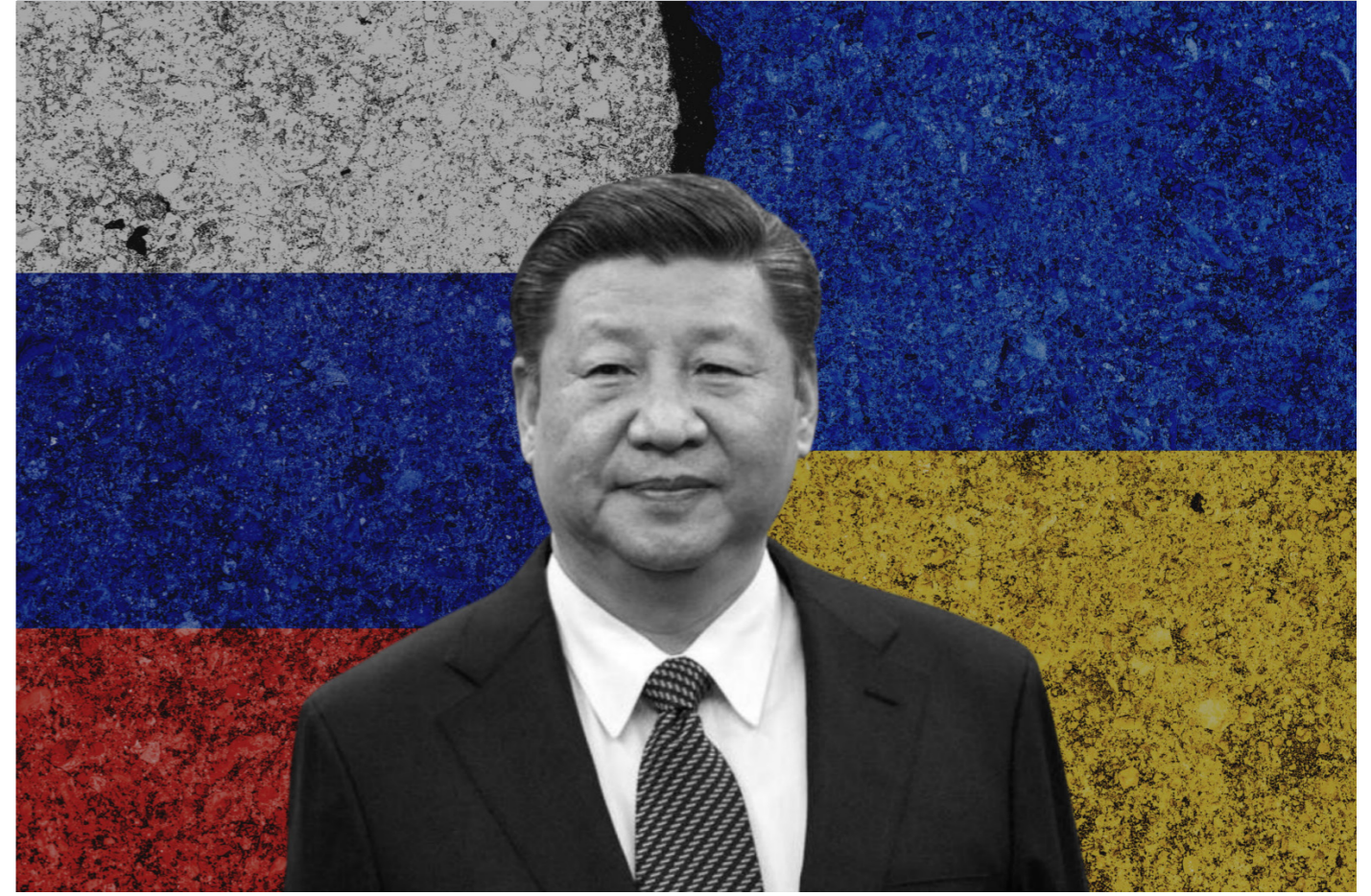
[1] "The Results of the Presidential Elections", The Asia Today, <https://theasiatoday.org/news/central-asia/the-results-of-the-presidential-elections/>, (Erişim Tarihi: 15.03.2022).

[2] "Türkmenistan Devlet Başkanı Berdimuhamedov'un Oğlu Devlet Başkanlığına Aday Oldu", TRT Haber, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/turkmenistan-devlet-baskani-berdimuhamedovun-oglu-devlet-baskanligina-aday-oldu-654894.html>, (Erişim Tarihi: 15.03.2022).

[3] "Türkmenistan cumhurbaşkanı seçilen Serdar Berdimuhamedov'un Aldığı Oy Oranı Açıklandı", Independent Türkçe, <https://www.indyturk.com/node/484896/d%C3%BCnya/t%C3%BCrkmenistan-cumhurba%C5%9Fkan%C4%B1-se%C3%A7ilen-serdar-berdimuhamedovun-ald%C4%B1%C4%9F%C4%B1-oy-oran%C4%B1>, (Erişim Tarihi: 15.03.2022).

[4] "Газета НТ опубликовала биографию кандидата в депутаты Меджлиса Сердара Бердымухамедова (NT diurna published in vita videlicet quod vicarius est candidatum Mejlis Serdar Berdimuhamedov)", Hronikatm, <https://www.hronikatm.com/2018/03/gazeta-nt-opublikovala-biografiyu-kandidata-v-deputaty-medzhliisa-serdara-berdyimuhamedova/>, (Erişim Tarihi: 15.03.2021).

[5] "Serdar Berdimuhamedov Succeeds Father as Turkmenistan's New President", Anadolu Agency, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/serdar-berdimuhamedov-succeeds-father-as-turkmenistans-new-president/2535622>, (Erişim Tarihi: 16.03.2022).

ANKASAM ANALİZ

Çin Ukrayna Krizi'nin Neresinde?

23 Şubat 2022 tarihinde Rusya'nın Ukrayna'ya gerçekleştirdiği askeri müdahale, dünyanın farklı coğrafyalarında bulunan ülkeler tarafından çeşitli reaksiyonlarla karşılanmıştır. Başta Avrupa ülkeleri, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) olmak üzere birçok devlet ve uluslararası örgüt, Rusya'ya karşı Ukrayna'nın yanında yer almıştır. Rusya'ya karşı bir araya gelen devletler, her ne kadar kendi askerlerini Ukrayna'ya savaşmak için göndermese de hem askeri teçhizat yardımları hem de Rusya'ya karşı başlatılan ekonomik yaptırımlar, Moskova üzerinde zor-

layıcı bir etki yaratmıştır. Batı'nın verdiği tepkinin yanı sıra uluslararası kamuoyunun gözü, çok kutuplu dünya arayışları bağlamında Rusya'nın temel müttefiklerinden olan Çin'in meseleye olan yaklaşımına çevrilmiştir.

Bilindiği üzere Çin-Rus ilişkileri, Soğuk Savaş'ın bitiminden sonra olumlu bir yönde ilerlemiş ve iki ülke arasında ticari, askeri ve diplomatik alanda birçok anlaşma yapılmıştır. Tarih boyunca defalarca karşı karşıya gelmiş ve sınır çatışmaları yaşamış olan Çin ve Rusya, Atlantik merkezli tek kutuplu sisteme karşı birlikte hareket

Mustafa Cem KOYUNCU
ANKASAM
Asya-Pasifik
Araştırma Asistanı

etme yolunu seçmiştir. Tarafların ulusal güçlerinin zayıflıklarını kapattığı gerçeği, bu ilişkinin temel dinamiğini oluşturmuştur. Örneğin Çin'in 1980'li yıllarda başlattığı ihracat temelli ekonomik büyümesinin ihtiyacı olan enerji talebi ve coğrafi güzergâh, Rusya'nın karşılamakta zorlanmayacağı bir beklenti olmuştur. Aynı şekilde Rusya'nın yatırıma ihtiyacı olan ekonomisi için gereken para, Çin'in elinde biriken dövizin yatırıma dönüşmesi için bir fırsat haline gelmiştir. Temelde Amerikan hegemonyasına karşı birleşen Asya'nın bu iki devi, özelde ana gereksinimleri için güçlü bir ortaklık kurmuştur.

Söz konusu ortaklık, bazı dönemlerde ciddi bir şekilde sınanmıştır. 2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı uluslararası hukuka aykırı bir biçimde ilhak etmesiyle başlayan süreç, Avrupa ve ABD tarafından çeşitli ekonomik yaptırımların uygulanmasına sebebiyet vermiştir. Yaptırımlar neticesinde rublede yaşanan ciddi düşüş ve ekonomideki daralma, Moskova'yı zorlarken; Çin, bu ülkeye daha fazla yatırım yapma kararı almış ve nispeten de olsa Batı yaptırımlarının etkisini azaltmıştır. Avrupa ve ABD tarafından uygulanan yaptırımlar hem Kırım'ın işgalini engelleyememiş hem de Rusya-Çin yakınlaşmasını arttırmıştır. Bazı analizlerde Batı'nın bu tavrı, stratejik bir hata olarak görülmüştür. Kısacası Pekin-Moskova hattı, Kırım'ın ilhakından kaynaklanan krizden güçlenerek çıkmayı başarmıştır.

Rusya-Çin ilişkilerinin ciddi bir şekilde sınırdığı ikinci kriz, 2014 yılında olduğu gibi yine Rusya kaynaklı olarak cereyan eden Ukrayna merkezli gelişmelerdir. Belirli bir süredir Ukrayna sınırına askeri yığınak yapan Rusya, meseleyi askeri yöntemlerle çözeceğinin sinyallerini vermiştir. Bu hareketin kamuoyunda eleştirilere maruz kalacağını tahmin eden Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Pekin'de düzenlenen olimpiyatlarda Çin Devlet Başkanı Şi Jinping'le buluşmuş ve Pekin'in desteğini aldığı yönünde bir imaj çizmiştir.

Diğer taraftan Şi de bazı ülkelerin olimpiyatları protesto etmesi nedeniyle ülkesine yapılan ziyaretleri memnuniyetle karşılamıştır. Nitekim bu ziyarette Rusya ile Çin arasında ortak bir açıklama yayınlanmıştır. Söz konusu açıklama, iki ülkenin dayanışmasının ve işbirliğinin arttığını vurgulamış ve metinde, NATO ve ABD'ye karşı birliktelik söylemi ön plana çıkmıştır.

Müdahale öncesi Rusya'yla ilişkilerini stratejik seviyeye çıktığını teyit eden Çin, müdahale anında ve sonrasında Rusya'ya desteğini açıklayan beyanlarda bulunmuştur. Lakin Pekin'in savaşa bakış açısı salt bir Rus destekçisi olmaktan ziyade; barışa çağrı yapan ve sorunun çözülmesi için iki tarafa da seslenen bir

bakış açısı çerçevesinde ilerlemiştir.

Bilinmelidir ki; uluslararası ilişkilerde devletler, kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmektedir. Bu perspektifle hareket eden Çin, bir yandan müttefiki Rusya'yı uluslararası alanda yalnız bırakmama çabası içine girerken; diğer taraftan da uluslararası kamuoyunun tepkisine neden olacak sertlikte açıklamalardan kaçınmaktadır. Kısacası Çin, Rusya'ya karşı esen sert rüzgârdan kendisini koruyacak oranda destek açıklamalarında bulunmaktadır. Ayrıca Pekin, Moskova'yı desteklemek için yaptığı açıklamalarda kendi ajandasını takip etmektedir.

26 Şubat 2022 tarihinde Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi'nin Almanya Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock'la yaptığı görüşmede, Soğuk Savaşın çoktan bittiğini ve NATO'nun pozisyonunu ve sorumluluklarını yeniden gözden geçirmesi gerektiğini söylemesi, bu yaklaşımı teyit etmiştir. Pekin, Moskova'nın lehine olan bir açıklamada bulunurken; esasen NATO'yu kısıtlamaya ve çok kutuplu bir yapıya evrilen dünyaya vurgu yapmıştır.[1] Aynı gün Wang'ın Çin'in mevcut Ukrayna sorununa ilişkin görüşlerini içeren beş maddelik bir açıklaması da hem Rusya hem de karşı cephe arasında bir denge sağlamaya yöneliktir. Bu açıklamada Wang; Rusya'nın haklı gerekçeleri olduğunu vurgularken; Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü de savunmaktadır.[2]

Pekin yönetiminin Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinden duyduğu rahatsızlığı dile getiren ve geleceğe yönelik stratejisinin ipucunu veren en önemli açıklama, Çin Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Wang Wenbin'in 28 Şubat 2022 tarihli olağan basın toplantısında dile getirilmiştir. Zira Çin Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü şu ifadeleri kullanmıştır:[3]

“Tüm ülkelerin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı gösterilmeli ve BM Şartı'nın amaç ve ilkeleri ortaklaşa desteklenmelidir. Bu, Çin'in her zaman takip ettiği bir ilkedir ve tüm ülkelerin uyması gereken uluslararası ilişkileri yöneten temel bir normdur. Aynı zamanda Çin, bir ülkenin güvenliğinin diğerlerinin güvenliği pahasına olamayacağına inanmakta, kendi askeri avantajı ve mutlak güvenliği için diğerlerinin egemenlik ve güvenliğini açıkça baltalamamalıdır. Tüm ülkelerin meşru güvenlik endişelerine saygı gösterilmelidir... Az önce söylediğim gibi Çin, Ukrayna'yla karşılıklı saygı ve müdahale etmemeye dayalı dostane işbirliği ilişkisini geliştirmeye devam edecek.”

Söz konusu açıklamayla aynı güne denk gelen Çin-ABD ilişkilerinin başlangıcı sayılan “Şanghay Bildirisinin 50. Yıldönümü Anma Toplantısı”nda konuşan Çin Dışişleri Bakanının açıklaması da

dikkatle not edilmelidir.[4]

“Çin, Kuşak-Yol Girişimi ve Küresel Kalkınma Girişimi'ne ABD'nin katılımına açıktır. Ayrıca dünyaya daha kaliteli ürün sağlamak için ABD'nin Build Back Better World (B3W) girişimiyle işbirliği yapmayı düşünmeye hazırız.”

Çin'in üst düzey devlet yetkililerin açıklamalarına Çin'in önemli üniversitelerinde bulunan bazı akademisyenlerin Ukrayna halkına destek olan ve Rusya'nın askeri operasyonunu eleştiren bir bildiri yayınlaması[5] ve Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin resmî gazetesi olan People's Daily'nin Rusya'nın söylemleriyle ters düşen “Ukrayna Sağlık Bakanlığı, Rusya'nın ülkedeki askeri operasyonlarının başlamasından bu yana 14'ü çocuk 352 sivilin öldürüldüğünü söyledi. Ayrıca 116'sı çocuk olmak üzere 1.684 kişinin de yaralandığı belirtildi.”haberi de eklendiğinde, mevcut durumda Çin dış politikasının esnekliği ve Rus-Çin ayrışmanın derinliği anlaşılabilir.

Çin'in Rusya'dan ayrışmasının en haklı gerekçesi, ekonomik ambargolar olarak görülmektedir. Öncelikle de Çin'in küresel ekonomiye ciddi bir şekilde entegrasyonu mevcuttur. Bu sebeple kendisine yönelik olası bir ambargoda Rusya'ya oranla daha çok etkileneyeceği bir gerçektir. Zira Çin ekonomisinin ana motoru ihracattır ve dış pazarlara ihtiyaç duymaktadır. Ekonomisine ve ticaretine uygulanacak bir ambargo, Çin'i doğrudan etkileyecektir. Petrol ve doğalgaz gibi ekonomi kaynakları olmadığı düşünüldüğünde, tarafsız bir duruş sergilemesi, en rasyonel seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Rusya'nın müdahalesi öncesi ve sonrası durum değerlendirildiğinde, Çin'in jeopolitik düşünce sisteminde Rusya'dan farklı olduğunu söylemek mümkündür. Rusya, bozan bir güç olarak bilinirken; Çin, kuran bir güç şeklinde tanımlanmaktadır. Bir diğer ifadeyle Moskova, masa dışına çıkmayı önemsemezken; Pekin, uluslararası ilişkiler masasına güçlü bir pozisyonda oturmak istemektedir. Bu sebeple Ukrayna'ya yönelik müdahale, Çin'in karşı çıkması gereken bir operasyondur. Zira Çin dış politikasının temelini “ülkelerin iç meselelerine karışmama ve toprak bütünlüğüne saygı” üzerine temellendirmiştir. Lakin Rusya'ya açıktan bir karşı çıkış, Atlantik ittifakının hegemonyasını kırmak için müttefiklik ilişkisi içinde olduğu Rusya'ya zarar verecek ve kendi çıkarlarını zedeleyecektir. Bu durumu “Çin'in Rusya Paradoksu” şeklinde açıklamak mümkündür.

Mevcut durumda atılan ya da atılacak olan adımlar ve savaşın gidişatı gibi parametreler, Çin-Rusya ilişkilerinin yönünün belir-

lenmesinde önemli bir yere sahip olacaktır. Rusya'nın Ukrayna'da istediğini alamaması durumunda, Çin'e daha fazla bağımlı hale gelmesi kaçınılmazdır. Özellikle de Rusya'ya uygulanan enerji ambargosu, Çin'in bu ülkeden daha ucuza enerji temin etmesinin önünü açacaktır. Bu nedenle Çin, mevcut statükonun belli bir süre devam etmesini kendisi için yararlı görmektedir. Zira Rusya'nın karşısındaki güç (Avrupa-ABD) jeopolitik olarak Çin'in rakibidir ve iki rakibinin güç kaybettiği bir savaşın Çin'i daha da güçlendireceği açıktır. Bu noktada Hint-Pasifik'te Çin'i çevrelemek isteyen ABD'nin Rusya'yı ne kadar Çin'e iteceği önemli bir soru olarak gündeme gelmektedir.

Rusya'nın savaşın seyrini değiştirmesi ve istediği bölgelerde hakimiyet kurması durumunda, Çin-Rusya ilişkileri çalkantılı bir hal alabilir. Zira etki alanını batıya doğru genişleten Moskova yönetiminin bir sonraki hedefi doğu olacaktır. Bu noktada Rusya'nın Çin'e olan yaklaşımı, Batı'nın Rusya'ya uyguladığı yaptırımların kalkması noktasındaki pazarlıkları etkileyecek bir faktör olacaktır. Rusya'nın Çin'e karşı açık olmasa bile örtülü bir olumsuz ya da kinci yaklaşım (Orta Asya-Güney Asya-Arktik-v.b. üzerinden) sergilemesi de yaptırımların hafiflemesiyle doğru orantılı olacaktır. Şüphesiz Ukrayna Krizi, Soğuk savaş sonrasında oturmayan dünya düzeninin bir yansımasıdır. Krizin gidişatına göre, Pekin-Moskova hattındaki ilişkilerin farklı bir niteliğe bürünebileceğini söylemek mümkündür.

[1] “Wang Yi Speaks with German Foreign Minister Annalena Baerbock on the Phone”, Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China, https://www.fmprc.gov.cn/eng/zxxx_662805/202202/t20220227_10645996.html, (Erişim Tarihi: 28.02.2022).

[2] “Wang Yi Expounds China's Five-Point Position on the Current Ukraine Issue”, Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China, https://www.fmprc.gov.cn/eng/zxxx_662805/202202/t20220226_10645855.html, (Erişim Tarihi:28.02.2022).

[3] “Foreign Ministry Spokesperson Wang Wenbin's Regular Press Conference on February 28, 2022”, Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China, https://www.mfa.gov.cn/eng/xwfw_665399/s2510_665401/202202/t20220228_10646378.html, (Erişim Tarihi:28.02.2022).

[4] “Drawing Wisdom from History to Light up the Road Ahead”, Embassy of the People's Republic of China in the United States of America, http://www.china-embassy.org/eng/zgyw/202202/t20220228_10646243.htm, (Erişim Tarihi:28.02.2022).

[5] “PRC Profs: Our Attitude Towards Russia's Invasion of Ukraine”, David Cowhig's Translation Blog, <https://goodawei.wordpress.com/2022/02/26/2022-prc-profs-our-attitude-towards-russias-invasion-of-ukraine/>, (Erişim Tarihi:28.02.2022).

ANKASAM ANALİZ

ABD'nin Afganistan'ın Ulusal Rezervlerini Eritme Politikası

Taliban, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başta olmak üzere, yabancı güçlere karşı verdiği mücadeleye sonucunda tüm Afganistan'a egemen olmuştur. Taliban'ın ilan ettiği hükümet, herhangi bir devlet ve uluslararası örgüt tarafından tanınmamaktadır. Aslında ABD, Taliban'la Doha

Antlaşması'nı imzalayarak yeniden Taliban yönetiminin Afganistan'a egemen olmasına göz yummuştur. Ancak Washington yönetimi, Taliban'ı tanımamış ve ülkenin bankalarında ve uluslararası finans kuruluşlarında bulunan rezervlerini bloke etmiştir. Afganistan'ın ulusal

**Ahmad Khan
DAWLATYAR**
ANKASAM
AF-PAK Uzmanı

rezervlerinin bloke edilmesiyle bu ülkeye yönelik dış yardımların azalması, Afganistan'ı ekonomik krize sürüklemiş ve bu da insani krizi beraberinde getirmiştir.

Son 20 yılda ABD başta olmak üzere birçok ülke, Afganistan'a yardım etmiştir. Afganistan Hükümeti, yardım edilen paralarının bir kısmını kötü günler için ABD'de ve uluslararası finans kuruluşlarında rezerv olarak bulundurmıştır. Nitekim Eşref Gani yönetimi devrilmeden önce döviz, altın ve değerli menkul eşyalar olmak üzere Afganistan'ın 9.6 milyar dolarlık rezervinin bulunduğu bilinmektedir. Bunun 7 milyar doları, New York'taki ABD Federal Bankası'nda, geri kalanıysa İsviçre bankaları ve uluslararası finans kurumlarında tutulmaktadır. Bu paranın 2.5 milyar doları Afganistan'ın özel sektörüne ve 7 milyar doları da devlete aittir.[1]

Taliban başta olmak üzere Çin, Rusya ve Afganistan'ın komşuları, ülkenin ekonomisini ayakta tutmak ve insani krizi önlemek için Afganistan'ın rezervlerinin serbest bırakılmasını talep etmektedir. ABD, bu taleplere kulak asmayarak Taliban'la gerçekleştirdi-

ği müzakerelerde uluslararası toplumun istekleri doğrultusunda organizasyonun ciddi adımlar atmasını istemiştir. Ayrıca Washington yönetimi, uluslararası toplumun istekleri yerine getirilmeden Afganistan'ın rezervlerinin serbest bırakılmayacağını da duyurmuştur. Son dönemde ise ABD'nin Afganistan'ın ulusal rezervlerine yönelik "eritme politikası" izlediği görülmüştür. Nitekim ABD Başkanı Joe Biden, aldığı bir karar ile Afganistan rezervlerinden 3.5 milyar doların 11 Eylül 2001 tarihli terör saldırılarının kurbanlarının ailelerine tazminat olarak verileceğini ve 3.5 milyar doların da insani yardım olarak Afgan halkına dağıtılacağını duyurmuştur. Alınan kararın uygulanması için de ABD Federal Mahkemesi'nin onayı gerekmiştir. İnsani yardım olarak planlanan 3.5 milyar dolar, önce bir insani fona aktarılacak ve daha sonra da uluslararası kuruluşlar aracılığıyla Afganistan halkına dağıtılacaktır.[2]

Afganistan'ın rezervleriyle ilgili Washington yönetiminin kararı; Afgan halkının, siyasetçilerin ve Taliban'ın tepkisine sebep olmuştur. Bu tepkiye destek veren devletlerin ve uluslararası kuru-

“ Putin'in AB'nin göz ardı ettiği tüm sorunları belirginleştirerek AB bütünleşmesine ve sorunların kolektif çözümüne darbe vurmasına katkı sağlamıştır. ”

luşların da olduğu belirtilmelidir. Taliban, konuya ilişkin yayınladığı bildiriyle, 11 Eylül 2001 tarihli terör saldırılarının Afganistan'la ilişkisi bulunmadığını belirtmiştir. Ayrıca bildiride, Washington yönetiminin bu konudaki kararını değiştirmemesi halinde, Taliban'ın ABD'ye yönelik politikasının gözden geçirileceği belirtilmiştir.[3]

Eski Afganistan Cumhurbaşkanı Hamid Karzai de Afgan halkının terör kurbanı olduğunu, kimsenin kurbanları cezalandırmaması gerektiğini ve terör örgütü El Kaide lideri Usame bin Ladin'in Pakistan'da öldürüldüğünü söylemiştir. Dolayısıyla Karzai, saldırıların bedelini Afgan halkının ödememesi gerektiğini ifade ederek Biden'in kararına tepki göstermiştir.[4] Afganistan halkı ise ülkenin birçok şehrinde protestolar düzenleyerek ABD'nin Afganistan'ın rezervlerine el koymak yerine 20 yıllık işgal nedeniyle tazminat

ödemesi gerektiğini vurgulamıştır.

İnsan Hakları İzleme Örgütü, Biden'ın Afganistan'ın varlıklarına el koymaya çalıştığını iddia ederek Taliban'ın gerekçe gösterilerek Afgan halkının cezalandırılmaması çağrısında bulunmuştur.[5] Çin Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hua Chunying ise sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, Biden'ın kararına "Dünyanın en zengin ülkesi, en yoksul insanların servetini açıkça yağmalıyor." diyerek eleştiri getirmiştir.[6] Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Maria Zaharova da Washington yönetimini söz konusu ülkedeki insani krizi derinleştirmekle suçlamıştır.

ABD'nin söz konusu politikasının çeşitli sebepleri vardır. Özellikle bu karar, ABD ile Taliban'ın uzlaşmadığını ortaya koymak-

tadır. Ayrıca bu politika, Biden yönetiminin Afganistan'ı ekonomik krize sürükleyip Afgan halkını Taliban'a karşı kıskırtmaya çalıştığını göstermektedir. Çünkü Taliban, Afganistan'ı yönetmek ve ülkedeki ekonomik ve insani krize çözüm bulmak zorundadır. Hareketin üst düzey yöneticileri ise ülkenin rezervlerinin bloke edilmesi sebebiyle ekonomik ve insani krizin sorumlusu olarak ABD'yi göstermektedir.

ABD'nin ikinci amacının Afgan parasını savunmasız bırakarak ülkenin ekonomisini tamamen çökertmek istemesidir. Ekonomik bakımdan bir devletin rezervleri, o ülkenin iktisadi sistemini ayakta tutan en önemli mekanizmadır. Dolayısıyla ABD, Afganistan'ın rezervlerinin yarısını dağıtarak mevzu bahis ülkedeki enflasyonu arttırmaya çalışmaktadır. Çünkü mevcut koşullarda Taliban'ın eritilecek olan paranın yerini doldurması kolay değildir. Böyle bir durumda dış yardımlar ve ithalata dayalı Afganistan ekonomisinin ayakta kalması zordur.

Üstelik ABD'nin uluslararası toplumu Afgan halkına yardım etmeye çağırırken; Afgan halkının parasına el koyması, ciddi bir paradoksa işaret etmektedir. ABD'nin yenilgi psikolojisi içerisinde olduğu ve Taliban'ı bahane ederek Afgan halkından intikam almaya çalıştığı söylenebilir. Fakat belirtmek gerekir ki; bu karar, Washington'un güvenilir olmadığını bir kez daha göstermiştir. Çünkü ABD; insan hakları, adalet ve liberal değerlerden söz ederken; mazlum bir milletin parasına el koymaktadır.

Son olarak vurgulamak gerekir ki; Biden'in eylemi, ABD Başkanı'nın

beklediği gibi halkı Taliban'a karşı kıskırtmamış; tersine ikinci Taliban döneminde ilk kez Afgan toplumunun büyük bölümü ortak bir tepki geliştirmiştir. Dolayısıyla bu politika, Amerikalı karar alıcıların beklentilerinin aksine; Taliban ile halk arasındaki ilişkiyi güçlendirecek bir gelişme olarak cereyan etmiştir. Neticede yaşananlar, uluslararası hukuktaki aksaklıkların-eksikliklerin bir sonucudur. Zira uluslararası sisteminde ABD'yi yanlış kararından vazgeçtiren bir mekanizma bulunmamaktadır.

[1] "درک دواوځ هج ناسن افغانستان زرا ریخ اځ اب نابل اط", BBC, <https://www.bbc.com/persian/blog-viewpoints-59852124>, (Erişim Tarihi: 15.02.2022).

[2] "ار ناسن افغانستان هاه یاراد زا رلاد درای می ۷ ی ساس دارا نامرف ندی اب", "درک اصم", Afghanistan Internitonal, <https://www.afintl.com/202202115611>, (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

[3] "دیوشن فرصنم دوخ میمصرت زا رگا: اکیرم هب نابل اط رادشه", Sputnik, <https://124.im/PHB>, (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

[4] "ی نابل رق ناسن افغانستان مدرم: ندی اب نامرف هب یزک شنکاو", Afghanistan Internitonal, <https://www.afintl.com/202202138017>, (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

[5] "هاه یاراد بحاصرت لابل ند هب ندی اب وج: رشب قوقق نابه ددی", "تسا ناسن افغانستان", Haşti Subah, <https://8am.af/human-rights-watch-biden-seeks-to-seize-afghan-assets/>, (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

[6] "روط هب ناھج روشک نیرتدنم تورث: نیج هج راخ تراو یوگنخس", "دنک یم تراغ ار اه نیرتریقف تورث راکش آ", Sputnik, <https://124.im/fh71Y9>, (Erişim Tarihi: 14.02.2022).

ANKASAM ANALİZ

Avrupa Birliği'nin Hint-Pasifik Stratejisi

21. yüzyılın başında dünyanın ekonomik, siyasi ve askeri ağırlık merkezi, Atlantik eksenli bir yapıdan Hint-Pasifik merkezli bir düzene doğru evrilmeye başlamıştır. Başta Çin olmak üzere Asya'nın dinamik nüfuslu ve ucuz iş gücü pazarına sahip ülkelerinin, dünyanın en büyük tüketici pazarı olan Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'yle (ABD) yaptığı ticaret ve bu ticaretin çoğunlukla gerçekleştiği alan olan Hint-Pasifik, coğrafi bir bölge tanımı olduğu kadar, "Yeni Büyük Oyun" a yönelik belirlenen stratejilerin de merkezinde yer almaktadır. Hint-Pasifik coğrafyasının bu stratejik önemi, bölge ve bölge dışı aktörlere

doğal bir çağrı oluşturmuş ve ülkelerin Hint-Pasifik bölgesine yönelmelerini hızlandırmıştır. Mevzu bahis yönelimlerin ve açıklanan stratejilerin sonucunda Avrupa Birliği (AB) de bölgeye ilgi göstermeye başlamıştır.

16 Nisan 2021 tarihinde AB Konseyi Genel Sekreterliği tarafından yayınlanan "Hint-Pasifik'te İşbirliği İçin AB Stratejisine İlişkin Konsey Bildirgesi"nden[1] sonra AB, 16 Eylül 2021 tarihinde uzun süredir beklenen Hint-Pasifik Strateji Belgesi'ni, "Hint-Pasifik'te İşbirliği İçin AB Stratejisi"[2] başlığını taşıyan metinle duyurmuştur.

Mustafa Cem KOYUNCU
ANKASAM
Asya-Pasifik
Araştırma Asistanı

Şüphesiz AB gibi farklı çıkarları ve angajmanları takip eden ülkelerin bulunduğu bir birliğin, büyük güç mücadelesinin yoğun bir şekilde yaşandığı söz konusu coğrafya hakkında resmi strateji açıklaması, bu mücadelede hangi tarafta yer alacağına ilişkin ipucunu vermesi açısından önemlidir. Ayrıca Fransa, Almanya ve Hollanda gibi AB içinde güçlü pozisyondaki ülkelerin önceden Hint-Pasifik strateji belgelerini yayınlaması ve AB'nin Kuşak-Yol Projesi'ne alternatif olarak geliştirdiği 300 milyar avro büyüklüğündeki "Küresel Geçit Projesi" de birliğin bu adıma katkıda bulunmuştur. [3]

17 sayfalık strateji belgesinde Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) Merkezîyetçiliği, tedarik zinciri, ticari anlaşmalar, yeşil dönüşüm ve denizlerin güvenliği konuları ön plana çıkmaktadır. AB'nin vurguladığı başlıkların yanında belki de en çok merak edilen mesele, birliğin Çin'i nasıl konumlandıracağıyla alakalıydı. 2013 yılında Çin'in başlattığı Kuşak-Yol Projesi'nin önemli bir ayağını oluşturan Avrupa için Pekin, farklı anlamlar taşımaktadır.

Bir taraftan birçok Avrupa ülkesinin ekonomik alanda Çin'e ithalat-ihracat-yatırım bakımından bağımlı olması; diğer taraftan da Çin'in değerlerinin ve ideolojisinin Avrupa'yla çelişmesi, karar alıcıları zorlayan konuların başında gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında, AB'nin stratejisi, bir dengenin korunduğu izlenimini oluşturmaktadır.

AB, insan hakları gibi temel konularda Pekin'i eleştirip söz konusu değerleri Çin'e karşı korumaya ve desteklemeye devam edeceğini belirtirken; ortak sorunlar ve müşterek çıkarlar hakkında işbirliği yaparak çok yönlü angajmanını sürdüreceğini söylemiştir.

Raporda güvenlik endişelerini de dile getiren AB'nin vurgusu, üstü kapalı olarak Çin eleştirisi içermektedir.[4]

"Son yıllarda, Hint-Pasifik'teki jeopolitik dinamikler, tartışmalı bölgeler ve deniz alanları etrafındaki gerilimler yoğun bir rekabete yol açmıştır. Hint-Pasifik'in küresel askeri harcamalardaki payı, 2009 yılında dünya toplamının %20'siyken, 2019 yılında %28'e yükselmesi, Çin'in de dahil olduğu önemli bir askerleşme yaşatmıştır. Çatışma yaşanması muhtemel bölgelerde gerçekleşen güç gösterileri ve artan gerilimler, Güney ve Doğu Çin Denizi ve Tayvan Boğazı'nı etkileyeceği gibi, Avrupa'nın güvenliği ve refahı üzerinde doğrudan bir etki yaratabilir. Ayrıca siber güvenlik de dahil olmak üzere hibrit tehditlerde bir artış var."

Hiç kuşku yok ki; AB için bölgeyle olan ekonomik ilişkiler hayati önem taşımaktadır. Covid-19 salgınının küresel ekonomiye verdiği zarar düşünüldüğünde, AB'nin küresel güç rekabetine yoğun bir şekilde girmeden ve Çin'i ve onun etrafında şekillenen ekonomik dinamikleri revizyonist olarak adlandırmadan bir strateji geliştirmesi, kendi iç ve dış dinamikler açısından en kapsayıcı hamle olarak değerlendirilmektedir. AB'nin Asya'yla mal ticareti, 2019 yılında 1,8 trilyon dolar olarak açıklanırken; Asya ile Avrupa arasındaki doğrudan yabancı yatırım 107 milyar dolara yaklaşmıştır. Tüm Avrupa ihracatının üçte birinden fazlası, Hint-Pasifik ülkelerine deniz yoluyla gitmektedir.[5] Mevcut ekonomik ilişkilerin yanında AB, yeni ticari anlaşmalar da yapmak istemektedir. Nitekim bu yönde atılan en önemli adımlardan biri de ASEAN ve AB arasında imzalanan ve iki kurum arasında ilişkileri "stratejik ortaklık" seviyesine çıkaracak anlaşmadır.

AB'nin mevcut durumda Hint-Pasifik coğrafyasına bakışı ekonomi temelli bir yaklaşımı temsil etse de gelecek dönemde aynı stratejiyi izleyeceğinin garantisi yoktur. Zira küresel sistemdeki güç savaşında ABD ile Çin arasındaki gerilim arttıkça, ülkelerden başlamak üzere bölgelere ve birliklere kadar uzanan bir karmaşıklaşma yaşanması, geçmiş tecrübelerin ışığında kaçınılmaz gibi durmaktadır. AB'nin Hint-Pasifik bölgesine yaptığı açılımın bir nedeni de budur. Birlik, yeni oluşacak küresel düzende masadaki oyuncuların biri olduğunu kanıtlama arzusundadır. Nitekim

Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen'in 15 Eylül 2021 tarihinde yaptığı konuşmada söylediği sözler, AB'nin gelecek vizyonuna işaret etmektedir.[6]

"Avrupa'nın bölgede daha fazla var olması ve daha aktif olması gerekiyor. Bu nedenle ticaret bağlantılarını derinleştirmek, küresel tedarik zincirlerini güçlendirmek ve yeşil ve dijital teknolojiler üzerine yeni yatırım projeleri geliştirmek için birlikte çalışacağız."

Bir zamanlar; kalkınmanın, üretimin, dinamik nüfusun, girişimciliğin ve araştırma-geliştirmenin beşiği olarak anılan Avrupa, yerini Avrupalı kaşiflerin keşfettiği Hint-Pasifik bölgesindeki ülkelere bırakmaktadır. Başta Çin olmak üzere Asya'nın dinamik nüfuslu ve ucuz iş gücü pazarına sahip devletleri, güç merkezinin ağırlığını Avrupa'dan Asya'ya çevirmeyi başarmıştır. Yeni Hint-Pasifik belgesiyle Avrupa, bölgede siyasi, ekonomik ve güvenlik aktörü olarak ortaya çıkmaya istekli görünmektedir. AB'nin kaderini ve gelecekte nasıl bir etkiye sahip olacağını ise artan Çin-ABD rekabetinde ne oranda yekpare bir duruş sergileyip sergileyemeyeceği ve hangi tarafta konumlanacağı belirleyecektir.

[1] "Council Conclusions on an EU Strategy for Cooperation in the Indo-Pacific", General Secretariat of the Council, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7914-2021-INIT/en/pdf>, (Erişim Tarihi: 11.02.2022).

[2] "The EU Strategy for Cooperation in The Indo-Pacific", European Commission, https://eeas.europa.eu/sites/default/files/jointcommunication_2021_24_1_en.pdf, (Erişim Tarihi: 11.02.2022).

[3] "Global Gateway", European Commission, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/global-gateway_en, (Erişim Tarihi: 11.02.2022).

[4] Aynı yer.

[5] Pierre Morcos, "The European Union is Shaping Its Strategy for the Indo-Pacific", CSIS, <https://www.csis.org/analysis/european-union-shaping-its-strategy-indo-pacific>, (Erişim Tarihi: 11.02.2022).

[6] Ursula von der Leyen, "2021 State of the Union Address by President von der Leyen", European Commission, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_21_4701, (Erişim Tarihi: 11.02.2022).

BASINDA ANKASAM

14 Mart 2022

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Uzmanı Dr. Doğan Başaran, On4 TV'de Muhammed Acar'ın sunuculuğunu yaptığı İşin Özü programında Rusya-Ukrayna Savaşı'na yönelik değerlendirmelerde bulundu.

14 Mart 2022

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkan Başdanışmanı Emekli Büyükelçi Aydın Nurhan, Haber Türk'te Kübra Par'ın sunuculuğunu yaptığı Kübra Par'la Açık ve Net programına konuk oldu.

15 Mart 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol, TRT Ankara Radyosu Gündem programında dış politikadaki güncel gelişmeleri değerlendirdi.

15 Mart 2022

ANKASAM Uluslararası İlişkiler Uzmanı Dr. Doğan Başaran, A Haber'de Rusya-Ukrayna Savaşı'nı değerlendirdi.

15 Mart 2022

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol, Ulusal Kanal'da Yeşim Eryılmaz'ın sunuculuğunu yaptığı Gün Ortası programına konuk olarak uluslararası politikadaki gelişmeleri yorumladı.

15 Mart 2022

ANKASAM Başkan Başdanışmanı Emekli Büyükelçi Aydın Nurhan, Ülke TV'de Rusya-Ukrayna Savaşı'nı değerlendirdi.

15 Mart 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol, TRT Haber Birinci Sayfa programında Rusya-Ukrayna Savaşı'nı değerlendirdi.

16 Mart 2022

ANKASAM Uluslararası İlişkiler Uzmanı Dr. Doğan Başaran, Ülke TV'de Rusya-Ukrayna Savaşı'nı değerlendirdi.

16 Mart 2022

ANKASAM Uluslararası İlişkiler Danışmanı Dr. Kadir Ertaç Çelik, Bengütürk TV'de Rusya-Ukrayna Savaşı'nı değerlendirdi.

BASINDA ANKASAM

16 Mart 2022

ANKASAM Uluslararası İlişkiler Uzmanı Dr. Doğan Başaran, A Haber'de Rusya-Ukrayna Savaşı'nı değerlendirdi.

16 Mart 2022

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Uluslararası İlişkiler Danışmanı Dr. Kadir Ertaç Çelik, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ardından Türkiye'nin başlattığı diplomasi atağını United World'e değerlendirdi.

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Academic Keys, ASOS Index, CEEOL, Cite Factor, DRJI, Index Copernicus, İdeal Online, Research Bible, Sindex ve TÜBİTAK DERGİPARK veri tabanları tarafından taranan dergimize aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşabilirsiniz.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ CİLT V, SAYI II

BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Bölgesel Araştırmalar Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Academic Keys, ASOS Index, CEEOL, Cite Factor, DRJI, Index Copernicus, İdeal Online, Research Bible, Sindex ve TÜBİTAK DERGİPARK veri tabanları tarafından taranan dergimize aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşabilirsiniz.

ANKASAM BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ CİLT V, SAYI II

